

Loučeň

Městys Loučeň se skládá se čtyř obecních částí :

Patřín (k.ú.Patřín)

Studce (k.ú. Studce)

Studečky (k.ú. Studce)

Loučeň (k.ú.Loučeň)

Patřín

Historie

Na návsi byla postavena roku 1886 zvonička. Uprostřed návsi stával vysoký kopec, který byl postupně odstraněn lidmi ze vsi. Z jeho hlíny si dělali cihly zvané vepřovice a v letech 1903-1904 byl zbytky zavezen rybník ve vsi. V roce 1902 byl založen místní Sbor dobrovolných hasičů, který měl záhy 18 členů. Obecními pozemky vedla úzkokolejná dráha do vlkavského cukrovaru a na blízké křižovatce silnic byla řepní váha. V roce 1933 byl postaven obecní dům s hasičskou zbrojnicí. V něm sídlil obecní úřad a knihovna. Ve vsi byly dva větší hostince, které byly rozděleny mezi přívržence soupeřících politických stran.

Studce

Historie

Osídlení lokality je dlouhodobé. Na ostrohu nad vsí je zadokumentováno hradiště lužické kultury. Po třicetileté válce zde zůstalo pouze 10 živností, ostatní vymizely. V roce 1881 zde byl založen Sbor dobrovolných hasičů. V roce 1896 zde byly vybudovány silnice, mj. ke Mcelům a Jíkvi, pak k Loučeni. V restauraci u Riegrů se hrávalo ochotnické divadlo. Obec měla obecního četníka, který byl současně i ponocným. Bylo zde několik později zrušených hostinců. Roku 1912 byly dokončeny úpravy vsi, které zahrnovaly i úpravy hráze rybníka.

Pamětihodnosti

K pamětihodnostem patří pískovcový křížek z roku 1875 a kaplička zasvěcená Cyrilu a Metodějovi z roku 1926, oboje na návsi, a pískovcová socha z roku 1886 věnovaná sv. Trojici umístěná pod lesem na východě vesnice. Na domě č.32 jsou sluneční hodiny.

Studečky

Historie

Místo bylo osídlené již v dávné době. Nasvědčují tomu nálezy keramických střepů na okolních polích.

Spojení s okolními obcemi a okresním městem zajišťuje autobusová doprava. Přímo do obce nezajíždí. Nejbližší vlaková zastávka je za obcí Jíkev. Dříve osadou vedla úzkokolejná dráha zajišťující svoz cukrové řepy do cukrovaru Vlčava. Na místě nákladového nádraží byl vystavěn v druhé polovině 70. let 20. století velkokapacitní teletník a poblíž něj ocelový seník.

V roce 2007 starousedlíci obnovili tradici a postavili novou dřevěnou zvonici na opačné straně pískovcového křížku, než stála původní, stržená po druhé světové válce. Zrekvírovaný zvon nebyl vrácen.

Loučeň

Geologický vývoj krajiny

Obec Loučeň leží ve výšce 257 m nad mořem na severním okraji nymburského okresu na naplaveninách řeky Jizery, která tudy kdysi protékala směrem na Lysou nad Labem. Naplaveniny ohraničují plodnou rovinu, ze které vystupuje pouze kopec Chotuc, jehož vrchol je o 5 m nižší, než poloha Loučeň. Celý kraj spadá svým geologickým původem do druhohor, do období křídý a úrodnou rovinu tvoří podstatná část labské oblasti české křídové pánve, tvořená usazeninami moří asi před 120 miliony let. V horninách se nalézají zkameněliny mořských mlžů, hlavonožců, plžů, ježovek a další fauny. Profil vrstev usazenin je možné pozorovat v opuštěném lomu na Chotuci. Ve čtvrtohorách protékaly směrem dnešního Labe dravé proudy do rozsáhlého diluviálního jezera a ukládaly v něm různé nánosy. V naplaveninách můžeme nalézt nerosty jako chalcedon, achát, jaspis, křišťál a karneol. Pod povrchem ornice jsou místy ložiska cihlářské hlíny, žlutého drobnozrnného písku nebo šterku. V diluviálních vrstvách se objevují kosti vyhynulých savců jako mamutů, srstnatých nosorožců, koní, turů, jelenů apod.

Pravěké osídlení Loučeňska

Rovinatá krajina Polabí byla již v době kamenné osídlena člověkem. Zemědělská kolonizace, která nastala po příchodu prvních zemědělců do zdejšího kraje, měla velký vliv na změnu dosavadního způsobu života lidí. Člověk přešel postupně od lovce k hospodaření. Archeologické nálezy v prostoru Loučeň – Studce – Mcely svědčí o osídlení krajiny asi před 2000 lety před naším letopočtem. Byl to lid s keramikou nálevkovitých pohárů a s hroby skrčenců, lid s keramikou zvoncovitých pohárů a lid se šňůrovou keramikou. (V roce 1969 při kopání jímky u domu čp. 43 v Loučeni byly v hloubce 120 cm nalezeny tři neporušené nádoby – amfory. Jednalo se o eneolitickou kulturu nálevkovitých pohárů).

V době bronzové se usadil v okolí lid lužických popelnicových polí. Stopy po tomto období byly nalezeny v roce 1966 u Mcel při provádění melioračních prací – kostrový hrob muže v jámě s keramikou z mladšího období únětické kultury. Po druhé světové válce objevil Archeologický ústav ČSAV nad Studcemi hradiště lužické kultury popelnicových polí z let 1000 – 600 před naším letopočtem. Lužická kultura přešla ve starší dobu železnou-halštatskou (700 – 200 let před naším letopočtem). Železo postupně vytlačilo bronz. V roce 1965 byla na Loučeni „Na skalce“ při melioračních pracích nalezena osada ze starší doby železné z počátku 1. tisíciletí našeho letopočtu. Kultura laténská (500 – 100 let př. n. l.) je dokladována četnými nálezy hrobů u Křince. Osídlení Slovany je potvrzeno četnými nálezy keramiky ve Studcích, Jíkvi, Bošíně a u Křince. O pravěké osídlení zdejšího kraje se zajímal Antonín Stiffter, křinecký lékárník a regionální pracovník (1855 – 1910). Jeho bohaté archeologické sbírky jsou uloženy v Polabském muzeu v Poděbradech.

Loučeň patří k velmi starým osadám a ve „starých listinách,, se píše Lúezen, Lúcin, Loučím nebo Lovczín. Na vyvýšenině v místě dnešního zámku stávala ve středověku tvrz. První zmínka o majiteli tvrze je na vysvědčení pražského biskupa Peregrina z roku 1223, kde se připomíná, vedle jiných pánů šlechtického rodu, také Předslav de Luczen (Předslav z Loučeň). Potom se na tvrzi vystřídalo několik vladyků a zemanů. Již ve 14. století zde stál kostel a Loučeň bývala vesnicí farní.

Hrůzy třicetileté války se převalily přes Loučeň a okolní vesnice tak jako přes většinu osad na Nymbursku a zanechaly po sobě nesmírné škody. Celý nymburský okres byl stálým vojenským táborem. Místa se dobývala, obsazovala a pustošila všemi vojsky. Hlavní nepřátelské vpády byly od Sasů, kteří vydrancovali města Nymburk a Mladou Boleslav. O několik let později sem přišli Švédové, mnoho lidí pobili a neušetřili ani těch, kteří se ukryli v nymburském kostele. Po Švédech přišli zase císařští, pak opět Sasové a po roce zase Švédové. Válka skončila až mírem vestfálským roku 1648. A po válkách došlo k utužení poddanství, roboty a pronásledování nekatolíků. V roce 1654 došlo v Čechách k prvnímu

soupisu poddaných a jejich půdy, dobytka i provozovaných živností. Soupis dostal název „Berní rula“. Po válečných hrůzách zbyl na Loučeni pouze 1 sedlák a 11 chalupníků, na Patříně zbylo 14 pustých usedlostí, ve Studečkách 1 sedlák, 2 chalupníci a 1 pustá chalupa a ve Studcích zůstaly 4 osedlé a 4 pusté statky a 6 chalup. Většina poddaných odešla ze země pro své evangelické vyznání.

18. století – doba baroka

Na místě zchátralé středověké tvrze začal v letech 1704 – 1713 Karel Arnošt, hrabě z Valdštejna, stavět barokní zámek. Při zámku byla postavena zámecká kaple, přebudovaná na kostel Nanebevzetí Panny Marie. Karel Arnošt byl komořím císaře Leopolda a zastával řadu dalších významných úřadů. Zemřel těsně před dokončením stavby zámku v roce 1713 a panství převzala jeho dcera Eleonora hraběnka z Valdštejna. Eleonora odevzdala statky své jediné dceři Marii Anně z Valdštejna. Ta se provdala za Josefa knížete z Fürstenberka a tím přešlo panství dobrovicko-loučeňské na rod Fürstenberků. Marie Anna byla žena energická, přísná a báli se jí nejen poddaní, ale i úředníci. Za jejího panování zavládl pořádek v úřadech i ve věcech obecních. V roce 1756 převzal po matce panství Karel Egon kníže z Fürstenberka.

V 18. století byly všechny školy v moci církve a pod patronátem vrchnosti. Na Loučeni byla škola od roku 1765. Loučeňský kníže Karel Egon měl pochopení pro rozvoj školství a všemožně ho podporoval a zlepšoval. Stát začal o školy pečovat až od roku 1775, kdy byl vydán školní řád a zavedena povinná školní docházka.

Život poddaných na loučeňském panství za vlády Karla Egona knížete z Fürstenberka nebyl přehnaně krutý, jako na jiných panstvích a tak se na zdejším panství neprojevil v roce 1775 nevolnická povstání. Kníže Karel Egon navíc napsal památný spis o postavení českého nevolníka, rozšířil panství o statek Vlkavu, který koupil od hraběte Harracha, opravil vlkavský zámek a dal při něm postavit pivovar. Josefínskými patenty bylo v roce 1781 zrušeno nevolnictví a dána náboženská svoboda. Život na Loučeni v době josefínských dekretů líčí spisovatel V. B. Třebízský ve své povídce „Farář loučeňský“ v I. díle povídek „Pod doškovými střechami,“.

Konec 18. století byl poznamenán napoleonskými válkami. V jedné z bitev padl bratr loučeňského knížete Karla Egona generál Karel Boromeus kníže z Fürstenberka. Jeho vojenskou činnost připomíná v lese pomníček Helma z roku 1796 a jeho úmrtí pomníček Anděl smrti u Boží vody, který dala postavit vdova Eliška z Fürstenberka, rozená Thurn Taxisová

V městysi Loučeň (889 obyvatel, poštovní úřad, telegrafní úřad, telefonní úřad, četnická stanice, katol. kostel) byly v roce 1932 evidovány tyto živnosti a obchody: lékař, autodoprava, biograf Sokol, výroba cementového zboží, cukrář, obchod s drůbeží, fotoateliér, 4 holiči, 5 hostinců, kartáčník, klempíř, 2 koláři, košíkář, kovář, 3 krejčí, 2 malíři pokojů, mlátičí družstvo, modistka, obchod s obuví Baťa, obuvník, pekař, pila, pohřební ústav, 2 pokrývači, radiopotřeby, 4 řezníci, 9 obchodů se smíšeným zbožím, spořitelni a záložní spolek pro Loučeň, šrotovník, 2 švadleny, tesařský mistr, 2 trafiky, 2 truhláři, velkostatek Thurn-Taxis, 2 zámečníci a zednický mistr.

Historie v datech

První písemná zmínka o obci pochází z roku **1223**. Název pochází od zakladatele (ves lidí Lúčenových neboli Lukášových), nebo od loučení. Listina dokládající původní název *Lucsan* i existenci blízkých sídel je podepsána také rytířem Předslavem z Loučeně, který je připomínán jako svědek při věnování vsi Opočnice klášteru ve Vilímově.

Další zmínky jsou až ze **14. století**, kdy byla Loučeň rozdělena mezi několik vladyckých rodin.

r.1352 - vybudován kostel Nanebevzetí Panny Marie. Na potoce byl pod rybníkem malý mlýn (čp.43).

Do **r. 1363** měla ves několik majitelů, což ovlivnilo uspořádání poddanských usedlostí kolem nepravidelné dolní návsi. Poté ves patřila vladykům z Kopidlna, kteří se zvali Loučeňští

r.1376 -jako majitel celé vsi je uváděn Zdeněk z Nadslavě a na Kopidlně, předek rodu Loučenských z Kopidlna. Jak dlouho tento rod na Loučeni sedí není známo, ale již počátkem **v 16. století** Loučeň náleží k hradu Kunstberku, kde sedí Jiří Křinecký z Ronova. Po Jiřího smrti dědí Loučeň

r. 1510 - jeho syn Jan. Křinečtí ves vlastní celé 16. století

r. 1599 - je zde poprvé připomínána tvrz - za Kryštofa Křineckého z Ronova .

Někdy po tomto datu kupuje Loučeň Alena Kolovratová, rozená Berková z Dubé, která ves, tvrz a dvůr .

r.1612 - Alena Kolovratová vyměnila Loučeň se svým bratrem Václavem starším Berkou z Dubé za statek Svojkov. Václav se však aktivně podílí na stavovském povstání proti Habsburkům a je proto po bitvě na Bílé hoře zbaven veškerého majetku.

r.1622 - zkonfiskovaný majetek kupuje roku Adam z Valdštejna.

r.1630 - byla celá ves vypálena vojskem i s kostelem a farou. O devět let později byla zničena tvrz i s pivovarem a vinicemi.

V období třicetileté války byla zdejší tvrz značně poničena

r. 1704 přistoupil Arnošt Karel z Valdštejna k její přestavbě tvrze na barokní zámek

r. 1710 - k němu byl přistavěn kostel nanebevzetí Panny Marie. (podle projektu architekta F. M. Kaňky. Dostavbu obou křídel dokončil roku 1764 architekt F. I. Prée) Arnošt Karel umírá

r.1713 a Loučeň tak dědí jeho dcera Eleonora.

r. 1725 - je Loučeň je zakreslena na mapě Království českého

do r. 1756 - zůstává Loučeň v majetku rodu Valdštejnů ,až do roku kdy ji Eleonořina dcera Marie Anna vdaná za Josefa Arnošta z Fürstenberka odkazuje svému synovi Karlu Egonu z Fürstenberka. Za Karla Egona zde probíhají některé úpravy interiéru a kolem zámku vzniká anglický park. Fürstenberkové zámek vlastní až do roku **1808**, kdy vdova po Karlu Egonovi Marie Josefa rozená ze Šternberka Loučeň odkázala svému příbuznému Maxmiliánu Josefu knížeti Thurn-Taxis.

r.1809 se stává majitelem zámku Loučeň Maxmilián z rodu Thurn-Taxisů z Regensburgu díky sňatku se ženou z rodu Fürstenberků.

r.1813 byl pro zámek Loučeň významný díky tomu, že hostil císaře Františka I. a ruského velkoknížete Konstantina.

v r.1813 doba napoleonských válek, kdy v obci a jejím okolí bylo 70 tisíc ruských vojáků a způsobili zde značné škody.

v r.1831 přebírá panství Karel Anselm Thurn-Taxis, který zde založil 23 ha velký krajinářský park, jehož součástí bylo i pět vodotrysků a dva velké skleníky. Velký stavební ruch zde počal Karel Anselm Thurn-Taxis.

r. 1834 nechal K A. Thurn-Taxis vystavět Úřednický dům na Loučeni, který v současné době slouží jako zámecký hotel Maxmilián.

r.1844 byla v obci otevřena pošta

r.1868 byla v obci otevřena telegrafní stanice.

V té době byla zavedena pravidelná rychlíková koňská přeprava z Kolína do Mladé Boleslavi, projíždějící Loučeni, kde se koně přepřahali.

od r. 1850 byla v obci četnická stanice.

r.1871 vznikly v obci vanové a parní lázně, vybudované družstevní společností občanů a podporované velkostatkem Thurn Taxisů.

r.1885 dala princezna Eleonora z Thurn-Taxisů v obci postavit chudobinec sv. Františka, jehož obyvatele i dále podporovala. O pět let později zřídila ze dvou budov chudobinec sv. Karla Boromejského .

r. 1888 vznikl sbor dobrovolných hasičů

Princ Hugo Thurn Taxis se přičinil o stavby nových železničních tratí ve zdejším kraji a začal budovat vlastní 16 km dlouhou úzkokolejnou dráhu.

Jeho syn princ Erich přivezl z Anglie na Loučeň hru kopanou

r. 1889 Erich založil zámecké kopací mužstvo

r. 1893 Erich založil jeden z prvních českých fotbalových klubů

V roce **1891** dala vybudovat opatrovnu a sirotčinec v domě nazvaný Nazaret. Bylo zde až dvacet sirotků, o něž se staraly čtyři řeholnice.

Od konce 19. století se obec dále rozrůstala, postupně se propojovala s blízkým Patřínem a v létě se stávala oblíbeným, rekreačním střediskem vyšších pražských vrstev a české inteligence (M. Tyrš, K. Sladkovský, E.Krásnohorská, F. X. Šalda, aj.).

r.1899 - při své cestě po Evropě navštívil zámek Loučeň Mark Twain.

r.1906 byl pro Loučeň velmi významný. Privilegiem císaře Františka Josefa I. byla obec povýšena na městys s právem užívat znaku.

r.1911 – byla na zámek zavedena elektřina

r. 1913 - vznikl na Loučeni Sokol.

r. 1929 - byly poprvé veřejnosti zpřístupněny interiéry zámku

r. 1939 - zemřel Alexandr Thurn-Taxis

V době nacistické okupace bylo popraveno a umučeno sedm odbojových pracovníků

r.1945 - v květnové revoluci bylo zastřeleno šest občanů.

do roku **1945** vlastní zámek Thurn - Taxisové po té jim byl zestátněn.

Po roce **1949** vlastnictví zámku na Československé státní dráhy, které zde nejprve zřizují rekreační zařízení pro své zaměstnance, později zámek slouží potřebám Ústřední dělnické školy ČSD, pak je zde umístěno Odborné učiliště železniční

do **r. 1969** je zde školící zařízení pro vedoucí pracovníky dopravy. Toto vše se značně podepsalo jak na zámku tak i na okolním parku. Z interiérů zámku se prakticky nic nezachovalo.

Po roce **1989** je zámek zprivatizován a je provozován jako hotel s restaurací.

V 21. století je zámek Loučeň otevřen veřejnosti a to díky kompletní rekonstrukci, která probíhala v letech 2000–2007.

7. 7. 2007 – otevření nově opraveného zámku s expozicí. Zámek je vybavován replikami i některými kusy původního mobiliáře.

Zámek je kulturní památka České republiky.

Od **10. října 2006** byl obci vrácen status městyse

